

зв'язків у цілях і завданнях, змісті та методах, формах організації навчання та виховання, приділяючи належну увагу вимогам суспільства до якості освіти дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Ефективне розв'язання актуальних проблем сучасної дошкільної та початкової освіти та їх глибинне оновлення багато в чому обумовлене ефективністю управлінської діяльності керівників, які відповідають вимогам реформування сучасної освіти, здатні покращувати та проектувати психологічно комфортне освітнє середовище у закладі загальної середньої та дошкільної освіти.

Використана література

1. Васильченко Л. В. Професійна компетентність керівника. Х.: Основа, 2006. 208 с.
2. Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9–249. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/recomendazii.doc>.
3. Ковшар О. В. Дошкільна освіта у структурі загальної системи освіти. Сутність і характеристика передшкільної освіти – проміжного зв'язку між дошкільною та початковою ланками освіти: кол. монографія / О. В. Ковшар, Н. Г. Недодатко, М. В. Бадіца та ін.; наук. ред. О. В. Ковшар. Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2014. 289 с.

УДК 373.3.016.613

О.В. Нагорна

магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, oksanarosolovska@gmail.com

КЕРІВНИЦТВО ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сучасні вимоги освіти є надзвичайно складними для учнів.. Багато предметів, щодня все нові та нові вимоги до освітніх послуг стають причиною не лише поганої успішності учнів, а й також спричиняють порушення здоров'я молодого населення. Так, спеціальними медичними дослідженнями стану здоров'я молодших

школярів встановлено, що в них найчастіша системна патологія – захворювання кістково-м'язової системи (71,8 % учнів); у 47,9 % дітей діагностували ураження шлунково-кишкового тракту; у 15,5 % учнів виявлені зміни з боку серцево-судинної системи; значною була кількість випадків патології ЛОР-органів (30,3 %); 14,8 % школярів мали порушення обміну речовин у вигляді ожиріння, переважно I ступеня; у 14,1 % учнів, особливо в 4-му класі, відзначалася патологія зору [3].

Через недоліки освітнього навантаження страждає здоров'я школярів. Тому головним завданням школи, зокрема початкової, є керування процесом формування валеологічної культури учнів початкової школи, формування в них знань, умінь і навичок збереження здоров'я. Тобто школа на сучасному етапі має виховувати розумну особу, яка не тільки володіє знаннями щодо збереження здоров'я, але також береже здоров'я від негативних впливів, веде здоровий спосіб життя, підтримує власне здоров'я на належному рівні.

Проблему збереження здоров'я досліджує багато вчених (Г. Апанасенко, І. Брехман, В. Войтенк, О. Кудрявцева, Ю. Лісцін та ін.). Психологічні аспекти формування здоров'я дітей представлені у працях О. Ващенко, О. Завгородньої, Л. Курганської, Н. Куїнджі, О. Лісової, Н. Максимової; формування і забезпечення психічного здоров'я в освітньому процесі розглядалися М. Андросом, С. Болтівцем, С. Головіним, С. Громбахом, С. Максименком, А. Рождественським, Л. Терлецькою, С. Тищенко та ін.).

Щоб зберегти і зміцнити здоров'я учнів початкової школи потрібне керування процесом формування їх валеологічної культури. Керівництво процесом формування валеологічної культури – не просте завдання. По-перше, через те, що «валеологія – наука про здоров'я, яка складається з двох основних частин: валеософії – теорії здоров'я і валеометрії – науки про вимірювання здоров'я. Тобто, «валеологія – наука, яка вивчає сутність, механізми і прояв індивідуального здоров'я, методи його діагностики і прогнозування, а також корекцію оптимізацією механізмів здоров'я для підвищення його рівня, покращення якості життя і соціальної адаптації людини» [2. с. 6].

Більшість вчених (Е. Вайнер, А. Коцур, М. Колбанов, В. Скумін, А. Царенко) вважає культуру здоров'я складником

загальнолюдської культури, що передбачає знання людиною своїх генетичних, фізіологічних і психологічних можливостей, методів і засобів контролю, збереження і розвиток свого здоров'я, а також вміння передавати здоров'язберезувальні знання іншим. Вчений В.Горашук культуру здоров'я визначає у широкому і вузькому сенсі. У вузькому значенні культура здоров'я визначається ним як якісна характеристика валеологічних, педагогічних, культурологічних знань і володіння оздоровчими технологіями, а у широкому розумінні – як частина загальної культури людини, система її цілісного розвитку [1. с.154]

Формування валеологічної культури школяра вимагає великих творчих зусиль самого учня, особистого прикладу в ставленні до власного здоров'я вчителя, розуміння і допомоги з боку батьків. Тому, починаючи працювати з учнями 1-го класу, вчитель має зосередити власну діяльність на розв'язанні таких завдань: сформувати в учнів поняття про те, що здоров'я - це прекрасний дарунок, першооснова щастя людини, а підтримання його у доброму стані - цікавий і захопливий процес, що приносить велике задоволення; переконати учнів (на конкретних прикладах), що здоров'я людини дуже вразливе до багатьох чинників буття, тому вимагає великої особливої праці та обачливої поведінки; сформувати уявлення про основи здоров'я та засоби його збереження і зміцнення; формувати практичні навички щодо збереження і зміцнення здоров'я [4, с. 55].

Керівництво процесом формування валеологічної культури учнів початкової школи передбачає: організацію виховних заходів щодо збереження здоров'я; діагностику рівня захворюваності; навчання педагогів щодо надання кваліфікованої допомоги учням у разі відхилень у стані здоров'я; удосконалення навичок і вмінь вчителів, медичного та психологічного персоналу школи з надання медичної допомоги батькам та дітям; співпрацю з медичними закладами, громадськими організаціями щодо інформування про значення здоров'я, шляхи його збереження і зміцнення; створення матеріально-технічного забезпечення у закладах освіти відповідно до віку школярів; налагодження контактів із батьками та постійного їх залучення в освітній процес для досягнення взаємодії в означеному аспекті.

Для підвищення ефективності навчально-виховної роботи з фізичного виховання молодших школярів необхідно вирішити такі

завдання:-оптимізувати різні форми організованих і самостійних занять фізичним вихованням молодших школярів з урахуванням психофізичного розвитку учнів 1-4 класі; збільшити рухову активність учнів початкових класів через інтегровані форми освітньої діяльності у школі, а також самостійні заняття фізичним вихованням у родині; удосконалити вміння і навички учнів початкової школи у проведенні самоконтролю за фізичним станом організму, а також у складанні програм самовдосконалення з урахуванням рівня психофізичного розвитку; виховувати у молодших школярів постійний інтерес і звичку до систематичних занять фізичними вправами вдома, разом і під керівництвом батьків; залучити якомога більше учнів початкової школи до регулярних занять фізичною культурою і спортом.

Використана література

1. Горашук В. П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика). Луганск: Альма-матер, 2003. 376
- 2 .Грибан В. Г. Валеология: підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 342 с. .
3. Оржеховська В.М. Здоров'язбережувальне навчання і виховання:проблеми, пошуки. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: збірник наукових праць. Інститут проблем виховання АПН України; за ред. І. Д. Беха. – Вип. 10, Т. 1. Кам'янецьПодільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2007. С. 461–466.
4. Соловей Н. Л. Формування здоров'язбережувальної компетенції молодших школярів: проект «Україна – здорове покоління». *Початкове навчання та виховання*. 2016. №4/5. С. 54-58.